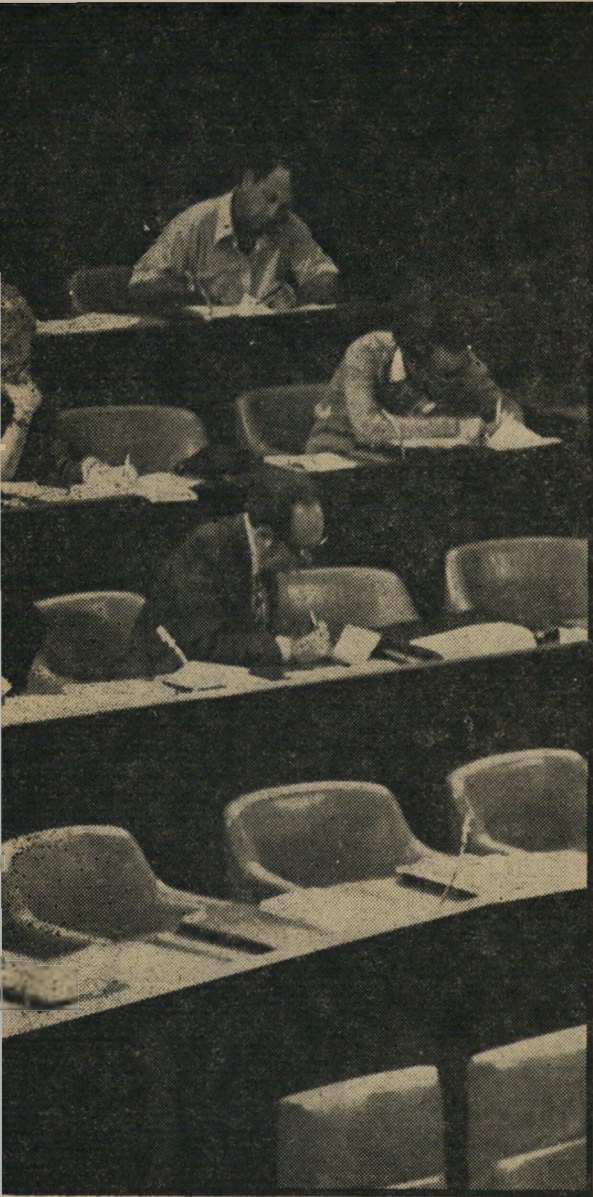

איזה מין

אופוזיציה

אחד המיפסמים המעניינים ביותר בכנסת הוא הסיכום השנתי של פעילות הבית. הוא מאפשר את מדידת הפעילות של כל סיעה בשטחים השונים, תוך השוואת סיעה לסיעה.

„נתונים וסיכומים על עבודת הכנסת השמינית — מר שב ראשון“ מעניין במיוחד, מאחר שהוא משמש כמודד

במושב הראשון של הכנסת השמינית הביאה סיעת ר"צ לדיון הצעת-חוק א.ח.ת. סיעת מוקד לא הביאה לדיון אפילו הצעה אחת. מכשיר פרלמנטרי אחר — ההצעה לסדר-היום — קל הרבה יותר מהצעת-חוק. מאחר שאינו מחייב הכנה מדוקדקת והתמצאות מעמיקה בנושא. גם עליו חלה

מושב ראשון של הכנסת השמינית	מושב אחרון של הכנסת השביעית			
	גח"ל	ע"מ ואכזוהר	המרכז החופשי	ס"ה
הצעות-חוק פרטיות	8	6	3	17
הצעות לסדר-היום	36	10	10	56
שאלות	289	155	208	652

לפעולת הכנסה, החדשה, שיש בה סיעת-ענק חדשה (הליי כוד) ושתי סיעות קטנות חדשות (ר"צ ומוקד).

הליכוד: אותו דבר

איך משתווה פעילות הליכוד על ארבע חטיבותיו (חרות, ליברלים, ע"מ והמרכז החופשי) לעומת סך הכל של פעולות אותם מרכיבים — סיעת גח"ל (חרות וליברלים), סיעת ע"מ וסיעת המרכז החופשי — בכנסת הקודמת?

על אף העלייה בכוח (מ-32 ל-39), נראה כי ההשפעה אינה ניכרת, לטובה או לרעה.

שיטת-המיכסה, כך שסיעה בת 3 חברים יכלה להגיש הרבה יותר הצעות מאשר סיעת-יחיד. בשמונה שנותיה בכנסת, הביאה סיעת העולם הזה — כוח חדש לדיון 72 הצעות לסדר-היום, כשהמוצע הוא 9 למושב. הם היוו כ-7.5% מכל ההצעות שדוגו בשתי הכנסות. (הסיעה עצמה היוותה 0.8% בבית).

במושב הראשון של הכנסת השמינית הביאה סיעת ר"צ 2 הצעות לסדר-היום לדין, ואילו סיעת מוקד הביאה 6 הצעות.

הצערים: מילחמת השאלות

אין מכשיר פרלמנטרי המבליט את השוני בין ה"ח"כים והסיעות יותר מאשר השאלות. יש ח"כים העושים לעצמם עבודה קלה: קוראים ידיעה כלשהי בעיר, תון, מגישים עליה שאלות שניסוחן אורך כמה דקות, וצובאים על העיתונאים כדי שיפרסמו אותה. ח"כים אלה אינם נוכחים, לרוב, בעת מתן התשובה לשאלות, ומי מלא גם אינם מסוגלים להשתמש במכשיר „השאלה הנור ספת“ — הצגת שאלה בעליפה ושר המשיב.

סיעת העולם הזה — כוח חדש קנתה לעצמה שם בשטח השאלות, ונחשבה ל„מלכת השאלות“ בכנסת הששית והשביעית. היא הכינה את שאלותיה בקפדנות, לרוב על סמך מידע עצמאי, ובשטחים שעד כה לא דוגו בכנסת. היא נבחה תמיד בעת מתן התשובה. מכיוון שכמעט תמיד הציגה לשר שאלה נוספת, ידע השר המי ייב שעליו להתכונן היטב מראש.

בשמונה השנים של שתי הכנסות הגישה הסיעה 1317 שאלות, שהיו כ-10% מכל השאלות שנענו בכנסת.

במושב הראשון של הכנסת השמינית דוגו 11 הצעות חוק פרטיות של חברי הליכוד, ו-67 הצעות לסדר-היום. במושב האחרון של הכנסת הקודמת דוגו 17 הצעות-חוק פרטיות של מרכיבי הליכוד, ו-56 הצעות לסדר-היום. הירידה במספר הצעות-החוק, והעלייה במספר ההצעות לסדר-היום, משקפת את המעבר הכללי מעבודה תחקית רצינית להצעות פוליטיות הפגניות. המציין את הכנסת השמינית בכלל, ואת סיעת הליכוד בפרט.

הליכוד הגיש במושב הראשון של הכנסת השמינית 511 שאלות, לעומת 652 שאלות במושב האחרון של הכנסת הקודמת. מסתבר שגם ההתחרות הפרועה בין שני הצעירים היריבים של המרכז החופשי, אהוד אול"מ ועקיבא גוף, בהגשת שאלות לצורכי פירסומה, אינה מספיקה כדי להתגבר על האינרציה של הגוף המגושם. המראה את סימני-הלוואי של קארטל.

ר"צ ומוקד: ירידת המישקל

לתכן שהצד המעניין ביותר הוא טיב פעולתן של הסיעות הקטנות החדשות, ר"צ (3 מנדטים) ומוקד (מנדט אחד). קל לעמוד על כך תוך השוואת פעילותן לזו של סיעת העולם הזה — כוח חדש (ואחרי-כך מר), בכנסת הששית והשביעית. ברוב שנות כהונתה, היתה זאת סיעת-יחיד.

העבודה הרצינית ביותר של סיעה קטנה בכנסת היא בשטח הצעות-החוק הפרטיות. הצעת-חוק מחייבת הכנה מדוקדקת, חקירת הנושא, ניסוח מישפטי, בדיון עליה ניתן לח"כ לפתח רעיון קונסטרוקטיבי חדש, בצורה ש" אינה אפשרית לו בכל דיון אחר בכנסת.

עוד בראשית הכנסת הששית, כאשר החלה סיעת-היחיד של העולם הזה — כוח חדש להתבלט במיוחד בשטח זה, הונהג ביגללה „נומרוס קלאווס“ — חלוקת מיכסות של הצעות בין הסיעות. לפי גודלן, הדבר נועד לשים מחסום בפני פעילות הסיעות הקטנות. כך נוצר גם פער ניכר בין האפשרויות של סיעת-יחיד, למשל, לאלה של סיעה בת 3 חברים.

בשמונה שנותיה בכנסת הביאה סיעת העולם הזה — כוח חדש לדיון 19 הצעות-חוק פרטיות — ממוצע של כ-2.5 הצעות בכל מושב. הן היוו כ-7.2% מכל הצעות-החוק הפרטיות שדוגו בשתי הכנסות.

כמה מההצעות האלה עוררו זיכוח סוער בארץ, כמו ההצעה המקורית לבטל את האיסור על הפלות מלאכור תיות (שנתקבלה כימעט), להקים בית-שני („בית לורי דים“) כמוסד פרלמנטרי נוסף, להנהיג רפורמה בדיני הבחירות, ועוד. הסיעה הגישה הרבה עשרות הצעות נוספות, שלא הגיעו לדיון ביגלל שיטת המיכסה.

האורח יוכל, על כן, לסמוך מבחינה זו רק על מראה עיניו. באותן שניות ספורות שבהן גולשות מצלמות הטל-וויזיה לתוך אולם המליאה, מסתבר כי מעולם לא היתה עוד מליאה כליכוד ריקה, כמו המליאה של הכנסת השמינית.

עוני אינטלקטואלי

אולם הצרה העיקרית של הכנסת השמינית אינה כמותית, אלא איכותית. שורר בה עוני אינטלקטואלי מדי. אין רעיונות חדשים בכנסת, ואיש אינו מעלה בה נושאים שאינם שיגרתיים, ושלא דוגו קודם-לכן בהר"ב בעיתוני-הערב.

אחת התופעות האופייניות לכך: כמעט כל הנושאים המעניינים הנדונים כעת בכנסת השמינית הועלו בכנסת השישית והשביעית, על-ידי סיעת העולם הזה. אחד הנושאים האלה הוא הסעה-חינם של חיילי צה"ל בשירות-התחבורה הציבוריים. סיעת העולם הזה העלתה נושא זה בראשית הכנסת השישית, נתקלה בהתנגדות טוטאלית מצד הממשלה. על-פי דרישת סגן שר-הביטחון דאז, צבי דינשטיין, הורדה ההצעה מסדר-היום.

מוקד	ר"צ	העולם הזה כוח חדש מושב ראשון כנסת ששית	הצעות-חוק פרטיות
מושב ראשון כנסת שמינית	מושב ראשון כנסת שמינית	מושב ראשון כנסת ששית	מושב ראשון כנסת שמינית
0	1	4	11
6	2	5	67
31	42	208	511

בממוצע הגישה הסיעה 165 שאלות בכל מושב. במושב הראשון של הכנסת השמינית נענו 42 שאלות תות מטעם שלושת חברי סיעת ר"צ, ו-31 שאלות מטעם מוקד.

אחת ההצעות האופייניות של סיעת העולם הזה — כוח חדש היתה לרשום את נוכחות חברי-הכנסת. הצעה זו נדחתה בוועם בהצבעה מאוחדת של כל סיעות הבית, מימין ומשמאל. משום כך אין אפשרות להשוות, על פי מיספרים מוסמכים, את המודד הבסיסי של פעילות הסיעות וחברי-הכנסת: הנוכחות במליאה.